

THE DEVELOPMENT OF HIGHER EDUCATION LIFE SATISFACTION SCALE

(YÜKSEKÖĞRENİM YAŞAM DOYUMU ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ)

Murat EROL¹
İbrahim YILDIRIM²

ABSTRACT

The Higher Education Life Satisfaction Scale (HELSS) in Turkish culture was developed in this study. HELSS has been applied to a total of 852 university students (637 males and 215 females) for its validity and reliability. The data have been analyzed with the SPSS (Standard Program for Social Sciences) 18.00 and LISREL 8.8. HELSS' construct validity has been analyzed with exploratory and confirmatory factor analysis. According to the analysis results, it's been determined that HELSS includes a five-factor structure. These factors have been denominated as following: the first factor as "general university satisfaction", the second factor as "satisfaction from instructors", the third factor as "satisfaction from university social services", the fourth factor as "satisfaction from university facilities" and the fifth factor as "satisfaction from university administration". HELSS explains 58.35 % of the total variance. As a result of the implementation for criterion validity, it has been observed that positive meaningful relationship occurs between HELSS and the General Life Satisfaction Scale ($r=.64, p<.01$) (Diener, Emmons, Larsen & Griffin, 1985). In the study of HELSS' reliability, the coefficient of internal consistency has been established to be .93. In the Test-retest reliability scale which was done with two weeks of difference, Pearson moment correlation coefficient has been established to be $r_{xx}=.996 (p<.01)$. Furthermore, Item-total correlations ranging between .35 and .75, and according to t -test results differences between each item's means of upper 27% and lower 27% points were significant ($p<.001$). Based on these results, it's possible to say that HELSS is a valid and reliable assessment evaluation instrument.

Keywords: Life, life satisfaction, university student, scale development, reliability and validity.

ÖZET

Bu çalışmada, Türk kültüründe Yükseköğretim Yaşam Doymu Ölçeği (YYDÖ) geliştirilmiştir. YYDÖ'nün geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları toplam 852 (erkek: 637, kız: 215) üniversite öğrencisi üzerinde yapılmıştır. Veriler SPSS 18.00 ve LISREL 8.8 programı ile analiz edilmiştir. YYDÖ'nün yapı geçerliği açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi ile incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda YYDÖ'nün beş faktörlü bir yapı içerdiği görülmüştür. Birinci faktör "genel üniversite doymu"; ikinci faktör, "öğretim üyelerinden sağlanan doym"; üçüncü faktör, "üniversite sosyal hizmetlerinden sağlanan doym"; dördüncü faktör, "üniversite imkânlarından sağlanan doym"; beşinci faktör, "üniversite yönetiminden sağlanan doym" olarak adlandırılmıştır. YYDÖ, toplam varyansın %58.35'ini açıklamaktadır. Ölçüt geçerliği için yapılan uygulama sonucunda YYDÖ ile Genel Yaşam Doymu Ölçeği (Diener, Emmons, Larsen ve Griffin, 1985) arasında pozitif yönde manidar bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=.64, p<.01$). YYDÖ'nün güvenilirlik çalışmasında iç tutarlılık katsayısı .93 bulunmuştur. Ölçeğin iki hafta ara ile yapılan test-tekrar test güvenilirlik çalışmasında ise pearson momentler korelasyon katsayısı $r_{xx}=.996 (p<.01)$ bulunmuştur. Ayrıca, ölçeğin madde-toplam korelasyonlarının .35 ile .75 arasında sıralandığı ve t -testi sonuçlarına göre %27'lik alt-üst grupların ortalamaları arasındaki tüm farkların manidar olduğu ($p<.001$) bulunmuştur. Bu bulgulara dayanarak, YYDÖ'nün geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: Yaşam, yaşam doymu, üniversite öğrencisi, ölçek geliştirme, geçerlik ve güvenilirlik.

¹ Uzm., Kara Harp Okulu, Ankara-Türkiye, E-posta: muraterol1980@hotmail.com

² Prof.Dr., Hacettepe Üniversitesi, Psikolojik Danışma ve Rehberlik A.B.D. Öğretim Üyesi, Ankara-Türkiye, E-posta: ibrahim.yildirim@gmail.com

SUMMARY

Introduction

With the development of positive psychology comprehension, those who deal with the science of psychology have renounced focusing on negative emotions such as depression or anxiety, and began searching answer to the question: “how can people be happy?”. Therefore, in the science of psychology, a research has been started about subjective well-being, happiness, life quality, life satisfaction and mental health has been proved to be an important factor in life satisfaction (Diener, 1995; Diener, Horwitz & Emmons, 1985; Diener & Suh, 1997; Myers & Deiner, 1995; Neugarten, Havighurst & Tobin, 1961; Wan, Jaccard & Ramey, 1996).

Initially, the concept of life satisfaction was developed by Neugarten, Havighurst, and Tobin (1961). Life satisfaction is a notion that is associated to subjective well-being. Subjective well-being is composed by two components, emotional and cognitive. The emotional component of subjective well-being consists of positive and negative emotions, and the cognitive component constitutes the life satisfaction (Diener, 1984; Pavot & Diener, 1993; Pavot, Diener, Colvin & Sandvik, 1991). Neugarten et al. (1961) have described life satisfaction as the result attained by the comparison of the individual's expectations (what he/she want) and what he/she already possesses (what he/she owns). Diener, Emmons, Larsen and Griffin (1985) defined life satisfaction as a cognitive assessment of an individual's life. The minor the discordance between individual's desires and achievements, the higher the life satisfaction is (Diener, Oishi, & Lucas, 2003). In many studies is noticed that, when expectation and requirements are met, individuals can gain a high life satisfaction, otherwise life satisfaction is low (Diener, 2000; Diener, Horwitz & Emmons, 1985; Oishi, Diener, Lucas & Suh, 1999).

Individuals with more positive emotions and perceptions about their own lives are considered to be more consistent and productive in society. The individual's level of life satisfaction, mainly the community's *level of welfare, medical services and educational opportunities*; services given to the individual in the field of *education, health and environment* are put forward with the basic purpose to increase individual's life contentedness in order to make people happy, in other words to increase life satisfaction (Diener, 2000; Diener & Seligman, 2004; Seligman, 2000). Studies conducted in the literature indicates that individuals with high life satisfaction have a healthy life in the physical-social-psychological aspect, a high level of social functioning, more positive relationships in the social environment, a positive disposition with life, and have a clear cognitive structure for personal development (Diener, 1984, 1994, 2000; Diener, Suh, Lucas & Smith, 1999). Furthermore, individuals that have more positive emotions and perceptions about their own lives are known to be more efficient with problem-solving and more resilient towards stressful life events (Huebner, Suldo, Smith & McKnight, 2004; Kabasakal & Uz-Baş, 2013; Karatekin, 2013; Matheny & et. al., 2002; Sahranç, 2007). According to research, life satisfaction is observed to be affected by several variables such as socio-demographic characteristics, marriage, culture,

religion, health condition, professional life, social support facilities, environmental conditions, and life experiences (Diener, 1984, 1994, 2000; Diener & et al., 1999).

Life satisfaction is an important issue for every group age, as well as for college students. University education and life, is a significant opportunity for students to develop their own potential and to explore the psychosocial aspects of themselves. In the transient process from adolescence to adulthood, students can encounter various situations and challenges. We can assume that in the first years of a university education, students should have sufficient internal and external dynamics in order to achieve harmony from the university education and life. The majority of students go to university in a different place from their domicile, and education together with new experience and social opportunities are thought to be important factors of social resources and services for students in the university. After a grueling process, student`s achievements from the university, the meeting of the expectations and requirements and aspects of the student career should be evaluated. University life satisfaction of students and the satisfaction they need from school are agreed to be an important issue in the research conducted in foreign literature. In the literature, researches conducted with university students have observed that: with the increase of satisfaction in academic life, increases the level of life satisfaction (Chiandotto, Bini & Bertaccini, 2007; Chow, 2005; Diener, 2000; Seligman, 2000); low levels of school satisfaction is the cause of school alienation and dissatisfaction for school students (Fine, 1986); students with high school satisfaction are more connected to school and educational values are adopted (Goodenow & Grady, 1993); school dissatisfaction reduce the academic achievement of students and causes lack of motivation and behavior problems (Baker, 1998; Porter, 1994); academic life, academic success and social relationship in school, affects life satisfaction, together with anxiety about financial, reduce the students' life satisfaction (Chow, 2005; Paolini, Yanez & Kelly, 2006); social relationships at school, educational environment and resources, extracurricular activities and personal goals, affect student`s school satisfaction (Mangeloja & Hirvoen, 2007).

Research on university students conducted in Turkey, consider as effective for student`s overall life satisfaction factors such as; university in which he/she studies (Eryılmaz, 2012), the department (Gündoğar, Gül, Uskun, Demirci & Keçeci, 2007; İnci, 2014; Kabasakal & Uz-Baş, 2013; Özdemir, 2015), class level (Gülcan, 2014; Özdemir, 2015), class repetition, and getting psychological help during university education (Göker, 2013), academic achievement (Göker, 2013; Tuzgöl-Dost, 2010), educational satisfaction, social relationships with faculty members and social facilities at the University (Gündoğar & et al., 2007), relationship with university friends and possibility of getting a job based on the field of study (Gündoğar & et al., 2007; Kabasakal & Uz-Baş, 2013), the locative case of staying in a home or dormitory during university years (Özgür, Babacan-Gümüş & Durdu, 2010), the case of participation in university activities (Kabasakal & Uz-Baş, 2013) and socioeconomic opportunities (Gündoğar & et. al., 2007; İnci, 2014; Kabasakal & Uz-Baş, 2013; Özkara, Kalkavan & Çavdar, 2015). In case of

studies directly oriented on student`s school satisfaction, factors such as academic quality, campus life and satisfaction with school administration are seen to be effective in the general school satisfaction (Özgüngör, 2010); also, satisfaction with school facilities and services effects the general life satisfaction (Yıldırım, Güneri & Aydın, 2015).

From literature, it is agreed that the factors that prominent student`s satisfaction in “school” and “life” are: at what level the university students expectations are meet and at what level they are prepared for future life; the approach style of faculty members and university administration to students; and the quality of the academic education at the university. In addition, from foreign literature comes out that students with positive perception of university life in the teaching-learning process, get more output from university; also these students are more consistent and productive in society (Baker, 1998; Chiandotto, Bini & Bertaccini, 2007; Chow, 2005; Diener, 2000; Fine, 1986; Goodenow & Grady, 1993; Paolini, Yanez & Kelly, 2006; Porter, 1994; Seligman, 2000). Even though in Turkey, for students who enter the Student Selection and Placement System exam and their families, the most important thing is to prepare the exam in a good high school and training center and after getting a good grade to have the opportunity to be accepted in a good university, there is lack of literature about how the students utilize their university years. Researches which analyze the students life satisfaction, unrelated to variables of just “living” and “satisfaction” in university, were initially conducted by Diener, Emmons, Larsen and Griffin (1985); in Turkish, Köker (1991) adapted the “General Life Satisfaction Scale” (Aydiner, 2011; Bektaş, 2014; Çeçen, 2008; Çivitçi, 2012; Deniz, Arslan, Özyeşil & İzmirli, 2012; Eryılmaz, 2012; Göker, 2013; Gülcan, 2014; Gündoğar & et. al., 2007; Güngör, 2011; İnci, 2014; Kabasakal & Girli, 2012; Kabasakal & Uz-Baş, 2013; Karatekin, 2013; Koçak, 2014; Köker, 1991; Özdemir, 2015; Özgür & et. al., 2010; Özkara & et. al., 2015; Sahraç, 2007; Sapmaz & Doğan, 2012; Tuzgöl-Dost, 2007, 2010; Recepoğlu, 2013). For these reasons, this study, taking into consideration the outcomes of the literature (*effective factors of students on “school” and “life” satisfaction*), aims to developed "Higher Education Life Satisfaction Scale" (HELSS) to measure the student`s satisfaction from university education and what they receive from life. HELSS is considered to be guidance for the specialists that serves in the field of psychological counseling and guidance at the university, also as an idea for researchers and students who will work on similar issues.

Purpose

This study, taking into consideration the outcomes of the literature (*effective factors of students on “school” and “life” satisfaction*), aims to developed "Higher Education Life Satisfaction Scale" (HELSS) to measure the student`s satisfaction from university education and what they receive from life.

Method

Samples

Higher Education Life Satisfaction Scale (HELSS) has been developed in Turkish culture. For the developing of HELSS, a total of 852 university students (637 males and 215 females) have taken part. The working group of the research is created with the method of convenience sampling. "Convenience Sampling Method" is the method in which researchers in their studies use a group of volunteer participants that are easy to reach and live in the near neighborhoods and environments (Erkuş, 2011). The data were collected during the spring semester of the 2013-2014 academic year (n=620) and the fall semester of the 2015-2016 academic year (n=232).

Data Collection Tool

The General Life Satisfaction Scale developed by Diener, Emmons, Larsen and Griffin (1985), adapted to Turkish by Köker (1991) in for criterion validity has been used.

Data Analysis

The data collected from the study group have been analyzed by using the SPSS 18.00 and LISREL 8.8 programs. HELSS' construct validity has been analysed with "exploratory" and "confirmatory" factor analysis. The data's suitability to the factor analysis has been examined with the Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) coefficient and Barlett Sphericity test. The statistical significance of the Barlett Test ($p < .01$) conducted on the variables and a $> .60$ value of KMO were taken into account for the factor pattern (Büyüköztürk, 2004; Çokluk, Şekercioglu ve Büyüköztürk, 2012; Field, 2005; Leech, Barrette ve Morgan, 2005). After the data were found suitable to the factor analysis, in order to investigate the HELSS' and factor structure exploratory factor analysis has been applied. In exploratory factor analysis, in order to make the related matters come together, form a factor, and to interpret the factors more easily, Varimax axis spinning technic has been chosen. To examine the scale validity of HELSS, pearson correlation analysis has been applied. Reliability of HELSS has been examined with the Cronbach Alpha and test-retest methods. In item analysis, the differences between item total correlation and 27% of upper-lower groups' average points were examined.

Findings

The KMO value of the Higher Education Life Satisfaction Scale is .93 and Bartlett test of meaningfulness value is $\chi^2(406)=5250.43$ ($p < .001$). As a result of the exploratory factor analysis, it was found that HELSS includes a five-factor structure. It's been observed that the first factor explains the 35,71 % of the variance singly; it is observed that the total explained variance is 58.35 % and the common factor variance changes between .38 and .72. Confirmatory factor analysis was conducted in order to evaluate the validity of five-factor structure that was formed as a result of exploratory factor analysis. Compliance indexes that were

obtained by confirmatory factor analysis are: RMSEA=.064, SRMR=.069, GFI=.82, NFI=.93, RFI=.92, CFI=.96 and IFI=.96 [$\chi^2=719.03$, $df=367$, $p<.01$]. Confirmatory factor analysis indicates that the fit indexes are at acceptable level (Çokluk, Şekercioğlu & Büyüköztürk, 2012; İlhan and Çetin, 2014; Meydan & Şeşen, 2011; Schumacker & Lomax, 2004; Sümer, 2000; Şimşek, 2007; Yılmaz & Çelik, 2009). After the implementation for criterion validity (similar scales), it's been observed that there is a positively meaningful relationship between HELSS and "General Life Satisfaction" ($r=.64$, $p<.01$). In the study of criterion validity (similar scales), the correlation coefficient is expected to be positive and high (Urbina, 2004; Tavşancıl, 2005). Cronbach's alpha reliability coefficient, for the completion of HELSS, is calculated .93, .92 for the first factor, .81 for the second factor, for the third factor .73, for the fourth factor .69 and for the fifth factor .81. Cronbach's alpha coefficient in one scale was indicated to be; $0.00 \leq \alpha < .40$ as not reliable, $.40 \leq \alpha < .60$ as low-reliability scale, $.60 \leq \alpha < .80$ a quite reliable scale $.80 \leq \alpha < 1.00$ scale with a highly reliability (Özdamar, 1999). For the test-retest reliability, Higher Education Life Satisfaction Scale was applied to a group of 118 people with a difference of two weeks. The pearson correlation coefficient for all HELSS = .996 ($p<.01$) of scores obtained between the two applications was: for the first factor $r_{xx} = .91$ ($p<.01$), for the second factor $r_{xx} = .74$ ($p<.01$), for the third factor $r_{xx} = .74$ ($p<.01$), for the fourth factor $r_{xx} = .84$ ($p<.01$), and for the fifth factor $r_{xx} = .75$ ($p<.01$). In the study of test-retest reliability, the reliability coefficient is expected to be positive and at least .70 (Tavşancıl, 2005). Item-total correlations of HELSS shows a variance (change) between .35 to .75, and t-test resulted significant in all of its items ($p<.001$). The fact that item-total correlations were $>.30$ and 27% upper-lower item comparing t-test results were significant for all the items, shows that the reliability of the scale items is high and appropriate to measure same behaviors (Büyüköztürk, 2004).

Discussion and Conclusion

There are totally 29 items in HELSS and 10 of them are reversed. A Likert-type scale with five rating (1= strongly disagree, 2= disagree, 3= neither agree nor disagree, 4= agree, 5= strongly agree) was used. The Students were expected to choose the rate true for them and put a "cross" in the box below the rate. In the measurement, the items number 6, 9, 10, 11, 17, 19, 22, 23, 24, and 26 were graded reversely; the other items were graded as they are. The possible grades that can be scored in HELSS changes between 29 and 145 points. The high grades scored in the scale means that the individual has positive perceptions about the university life. HELSS includes a five-factor structure. The first factor is named "general university satisfaction" (which includes items 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, and 14), the second factor is named "satisfaction from instructors" (which includes items 10, 15, 16, 17, and 18), the third factor is named "satisfaction from university social services" (which includes items 25, 27, 28, and 29), the fourth factor is named "satisfaction from university facilities" (which includes items 22, 23, 24, and 26), and the fifth factor is named "satisfaction from university administration" (which includes items 19, 20, and 21). The results relating to the studies of HELSS'

validity and reliability indicates that HELSS can be used in the purpose of assessing the life satisfaction of university students.

HELSS can be used by professionals in the field of counseling psychology and guidance and researchers, in accordance with their own purposes. Also University administrations can use HELSS in order to examine the life satisfactions of their own students and get ideas about regulations related to education, social and health facilities for the students. Additionally, Ministry of Education and Higher Education Intitution may use HELSS to profit from student`s visions about education, social and health issues.

GİRİŞ

Pozitif psikoloji anlayışının gelişmesi ile birlikte psikoloji bilimi ile uğraşanlar depresyon ve kaygı gibi olumsuz duygular üzerine yoğunlaşmayı bırakmış ve “insan nasıl mutlu olur?” sorusuna cevap aramaya başlamışlardır. Böylece psikoloji biliminde öznel iyi oluş, mutluluk, yaşam kalitesi ve yaşam doyumu konularında araştırma yapılmaya başlanmış ve yaşamdan doyum almanın ruh sağlığında önemli bir faktör olduğu anlaşılmıştır (Diener, 1995; Diener, Horwitz ve Emmons, 1985; Diener ve Suh, 1997; Myers ve Deiner, 1995; Neugarten, Havighurst ve Tobin, 1961; Wan, Jaccard ve Ramey, 1996).

Yaşam doyumu kavramını ilk kez Neugarten, Havighurst ve Tobin (1961) ele almıştır. Yaşam doyumu öznel iyi oluş ile ilgili bir kavramdır. Öznel iyi oluşun duygusal ve bilişsel olmak üzere iki bileşeni vardır. Öznel iyi oluşun duygusal bileşenini olumlu ve olumsuz duygular, bilişsel bileşenini ise yaşam doyumu oluşturmaktadır (Diener, 1984; Pavot ve Diener, 1993; Pavot, Diener, Colvin ve Sandvik, 1991). Neugarten ve diğerleri (1961) yaşam doyumunu, bireyin beklentileri (ne istediği) ile elinde olanların (neye sahip olduğu) karşılaştırılması sonucu elde edilen durum ya da sonuç olarak tanımlamıştır. Diener, Emmons, Larsen ve Griffen (1985) ise yaşam doyumunu bireyin yaşamına ilişkin bilişsel değerlendirmesi olarak tanımlamıştır. Genel olarak bireyin arzu ve başarıları arasındaki uyumsuzluk ne kadar az ise o kadar çok yaşam doyumu olacağı kabul edilmektedir (Diener, Oishi ve Lucas, 2003). Beklentilerin ve gereksinimlerin, karşılanması durumunda bireylerde yüksek yaşam doyumu, karşılanmaması durumunda ise düşük yaşam doyumu görüldüğü birçok çalışma ile ortaya çıkmıştır (Diener, 2000; Diener, Horwitz ve Emmons, 1985; Oishi, Diener, Lucas ve Suh, 1999).

Kendi yaşamlarına ait olumlu duygulara ve algılara sahip bireylerin toplum içerisinde daha uyumlu ve üretken oldukları kabul edilmektedir. Bireylerin yaşam doyumu düzeyinin, temel olarak o toplumdaki *refah düzeyi, sağlık hizmetleri ve eğitim olanakları* ile ilişkili olduğu; bireylere verilen *eğitim, sağlık ve çevre* alanındaki hizmetlerin temel amacının yaşam memnuniyetini artırarak insanları mutlu etmesi yani yaşam doyumunu arttırması gerektiği öne sürülmektedir (Diener, 2000; Diener ve Seligman, 2004; Seligman, 2000). Alanyazında yapılan araştırmalar, yaşam doyumu yüksek bireylerin psikolojik-sosyal-fiziksel yönden sağlıklı bir yaşama, yüksek düzeyde sosyal işlevselliğe, çevrelerinde daha olumlu ilişkilere, yaşamları ile uyumlu bir mizaca ve kişisel gelişime açık bir bilişsel yapıya sahip olduğunu göstermektedir (Diener, 1984, 1994, 2000; Diener, Suh, Lucas ve Smith, 1999). Ayrıca, yaşamlarına ait olumlu duygulara ve algılara sahip bireylerin daha etkili problem çözdükleri ve stresli yaşam olaylarına karşı daha dirençli oldukları bilinmektedir (Huebner, Suldo, Smith ve McKnight, 2004; Kabasakal ve Uz-Baş, 2013; Karatekin, 2013; Matheny ve diğerleri, 2002; Sahranç, 2007). Yapılan araştırmalarda yaşam doyumunun sosyodemografik özellikler, evlilik, kültür, din, sağlık durumu, iş yaşamı, sosyal destek imkânları, çevresel koşullar, yaşam deneyimleri gibi çeşitli değişkenlerden etkilendiği görülmektedir (Diener, 1984, 1994, 2000; Diener ve diğerleri, 1999).

Yaşam doyumu, her yaş grubunda olduğu gibi üniversite eğitimi alan öğrenciler için de önemli bir meseledir. Üniversite eğitimi ve yaşantısı, öğrencilerin kendi potansiyellerini keşfedebilmeleri ve psikososyal yönden kendilerini geliştirebilmeleri için önemli bir fırsattır. Ergenlikten genç yetişkinliğe denk gelen bu süreçte öğrenciler çeşitli durumlarla ve zorluklarla karşılaşabilmektedirler. Üniversite eğitiminin ilk yılında, üniversite “eğitime” ve “yaşantısına” uyum sağlanabilmesi için öğrencilerin yeterli içsel ve dışsal dinamiklere sahip olması gerektiği söylenebilir. Üniversiteyi kazanan öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun yaşadığı yerden farklı bir yerde eğitim görmesinin, üniversite ile birlikte yeni bir yaşantıya girmesinin, üniversitedeki sosyal imkânların ve hizmetlerin öğrenciler için önemli etkenler olduğu düşünülmektedir. Öğrencilerin, yorucu bir süreçten sonra kazandıkları üniversitede beklentilerinin ve gereksinimlerinin ne derecede karşılandığı, meslek hayatına hazırlık sürecinde dikkate değer bir husus olarak değerlendirilmektedir. Yabancı alanyazında yapılan araştırmalar dikkate alındığında, üniversite öğrencilerinin yaşam doyumunun ve okul doyumunun, önemli bir husus olarak değerlendirildiği anlaşılmaktadır. Alanyazında, üniversite öğrencileri üzerine yapılan çalışmalarda, akademik yaşantıdaki doyumun artması ile yaşam doyumunu düzeyinin yükseldiği (Chiandotto, Bini ve Bertaccini, 2007; Chow, 2005; Diener, 2000; Seligman, 2000); okul doyumundaki düşüklüğün öğrencilerde okula yabancılaşmaya ve memnuniyetsizliğe sebep olduğu (Fine, 1986); okul doyumunu yüksek olan öğrencilerin daha fazla okula bağlı oldukları ve eğitimsel değerleri benimsedikleri (Goodenow ve Grady, 1993); okul doyumunun öğrencilerin akademik başarısını düşürdüğü, öğrencilerde davranış sorunlarına ve motivasyon eksikliğine sebep olduğu (Baker, 1998; Porter, 1994); fakülte imkanlarının ve hizmetlerinin genel okul doyumunda etkili olduğu (Thomas ve Galambus, 2004); akademik yaşantı, akademik başarı ve okuldaki sosyal ilişkilerin yaşam doyumunu etkilediği (Chow, 2005); maddi olanaklar ile ilgili kaygıların da öğrencilerin yaşam doyumunu düşürdüğü (Chow, 2005; Paolini, Yanez ve Kelly, 2006); okuldaki sosyal ilişkilerin, eğitim ortamı ve kaynaklarının, ders dışı faaliyetlerin ve kişisel amaçların öğrencilerin okul doyumunu etkilediği (Mangeloja ve Hirvoen, 2007) görülmüştür.

Üniversite öğrencileri üzerine Türkiye’de yapılan çalışmalarda ise eğitim görülen fakülte (Eryılmaz, 2012), eğitim görülen bölüm (Gündoğar, Gül, Uskun, Demirci ve Keçeci, 2007; İnci, 2014; Kabasakal ve Uz-Baş, 2013; Özdemir, 2015), sınıf düzeyi (Gülcan, 2014; Özdemir, 2015), sınıf tekrarı ve üniversite eğitimi sırasında psikolojik yardım alma (Göker, 2013), akademik başarı (Göker, 2013; Tuzgöl-Dost, 2010), eğitim doyumunu, öğretim üyeleri ile olan ilişkiler ve üniversitedeki sosyal olanaklar (Gündoğar ve diğerleri, 2007), üniversitedeki arkadaş ilişkileri ve eğitim görülen bölümün iş imkânları (Gündoğar ve diğerleri, 2007; Kabasakal ve Uz-Baş, 2013), üniversite eğitimi sürecinde evde ve yurtda kalma durumu (Özgür, Babacan-Gümüş ve Durdu, 2010), üniversitede aktivitelere katılma durumunun (Kabasakal ve Uz-Baş, 2013) ve ekonomik imkanların (Gündoğar ve diğerleri, 2007; İnci, 2014; Kabasakal ve Uz-Baş, 2013; Özkara, Kalkavan ve Çavdar, 2015) öğrencilerin genel yaşam doyumunda etkili olduğu

görülmüştür. Öğrencilerin doğrudan okul doyumuna yönelik yapılan çalışmalarda ise akademik kalite, kampüs yaşantısı ve okul yönetimine yönelik memnuniyetin öğrencilerin genel okul doyumunda etkili olduğu (Özgüngör, 2010); okul imkanları ve hizmetlerine yönelik memnuniyetin öğrencilerin genel yaşam doyumunda etkili olduğu (Yıldırım, Güneri ve Aydın, 2015) görülmüştür.

Alanyazındaki bulgulardan, üniversitenin öğrencilerin beklentilerini ne derecede karşıladığı ve öğrencileri gelecek yaşamlarına ne derecede hazırladığı; üniversite yönetimi ve öğretim üyelerinin öğrencilere yaklaşım tarzı; üniversitede verilen akademik eğitimin kalitesi; üniversitedeki imkanlar ve sosyal hizmetler gibi hususların öğrencilerin “okul” ve “yaşam” doyumunda *ön plana çıkan (etkili) faktörler* olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca yabancı alanyazından, üniversite yaşamlarına ait olumlu algılara sahip öğrencilerin eğitim-öğretim sürecinde, üniversiteden daha fazla verim aldıkları; toplum içerisinde daha uyumlu ve üretken oldukları anlaşılmaktadır (Baker, 1998; Chiandotto, Bini ve Bertaccini, 2007; Chow, 2005; Diener, 2000; Fine, 1986; Goodenow ve Grady, 1993; Paolini, Yanez ve Kelly, 2006; Porter, 1994; Seligman, 2000). Türkiye’de, öğrenci seçme ve yerleştirme sınavlarına (ÖSYS) girecek öğrenciler ve aileleri için iyi bir lise ve dersane eğitimiyle sınava hazırlanmak, sınavdan alınacak yüksek bir puanla yapılacak tercih sonrasında kazanılacak ve eğitim alınacak iyi bir üniversite en önemli hatta tek hedef haline gelmesine rağmen, üniversite eğitimi alan öğrencilerin doğrudan “*üniversite yaşamlarını*” nasıl değerlendirdikleri ile ilgili kısıtlı sayıda araştırma yapılmış olması alanyazında önemli bir boşluk olarak değerlendirilmiştir. Türkiye’de, üniversite öğrencileri üzerine yapılan çalışmalarda, daha çok öğrencilerin genel yaşam doyumlarının üniversite “yaşamına” ve “doyumuna” ilişkin olmayan çeşitli değişkenler açısından incelendiği; bu çalışmalarda Diener, Emmons, Larsen ve Griffin (1985) tarafından geliştirilen ve Türkçe’ye uyarlaması Köker (1991) tarafından yapılan “Genel Yaşam Doyumu Ölçeği”nin kullanıldığı görülmüştür (Aydiner, 2011; Bektaş, 2014; Çeçen, 2008; Çivitçi, 2012; Deniz, Arslan, Özyeşil ve İzmirli, 2012; Eryılmaz, 2012; Göker, 2013; Gülcan, 2014; Gündoğar ve diğerleri, 2007; Güngör, 2011; İnci, 2014; Kabasakal ve Girli, 2012; Kabasakal ve Uz-Baş, 2013; Karatekin, 2013; Koçak, 2014; Köker, 1991; Özdemir, 2015; Özgür ve diğerleri, 2010; Özkara ve diğerleri, 2015; Sahranç, 2007; Sapmaz ve Doğan, 2012; Tuzgöl-Dost, 2007, 2010; Receptoğlu, 2013). Bu nedenlerle bu çalışmada, alanyazındaki bulgular (*öğrencilerin “okul” ve “yaşam” doyumunda etkili faktörler*) göz önünde bulundurularak, öğrencilerin *üniversite eğitiminden ve yaşantısından aldıkları doyumunu* ölçmek için “Yükseköğretim Yaşam Doyumu Ölçeği”nin (YYDÖ) geliştirilmesi amaçlanmıştır. YYDÖ’nün üniversitelerin psikolojik danışma ve rehberlik (PDR) hizmetini veren alan uzmanlarına, benzer konularda çalışacak olan araştırmacılara ve öğrenciler için yapılacak düzenlemelerde fikir edinmek için üniversite yönetimlerine yol gösterici olabileceği değerlendirilmiştir.

YÖNTEM

Katılımcılar

Yükseköğrenim Yaşam Doyumu Ölçeğinin geliştirilmesinde, Türkiye’de yaşayan ve Ankara ilinde bulunan Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören ve uygulamayı kabul eden toplam 852 lisans öğrencisiyle (215 kız; %25.23 ve 637 erkek; %74.77) çalışılmıştır. Araştırmanın örnekleme, kolaylıkla bulunabileni örnekleme (Convenience Sampling) yöntemi ile oluşturulmuştur. Kolaylıkla bulunabileni örnekleme yöntemi, yakın çevrede bulunan ve ulaşılması kolay elde mevcut ve araştırmaya gönüllü olarak katılmak isteyen bireyler üzerinde yapılan örneklemedir (Erkuş, 2011). Araştırma verileri, 2013-2014 eğitim-öğretim yılı bahar dönemi (n=620) ve 2015-2016 eğitim-öğretim yılı güz dönemi (n=232) içerisinde araştırmacılar tarafından toplanmıştır. Veriler 871 öğrenciden toplanmış fakat 19 öğrenci veri toplama aracında eksik ve hatalı cevaplama yaptıkları gerekçesiyle çalışma grubuna dâhil edilmemiştir.

İşlem Yolu

Yükseköğrenim Yaşam Doyumu Ölçeğinin geliştirilmesi amacıyla, öncelikle ilgili literatür incelenmiştir. Yapılan inceleme neticesinde öğrencilerin “okul” ve “yaşam” doyumunda etkili olan üniversite ile ilgili faktörler tespit edilmiş ve 43 maddelik ölçek madde havuzu oluşturulmuştur. Daha sonra Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanından doktora düzeyinde mezun üç kişilik bir uzman grubunun görüşü alınarak ölçeğin 43 maddelik deneme formu oluşturulmuştur. YYDÖ’nün deneme uygulaması 80 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Deneme uygulaması sonucunda öğrenciler tarafından çok iyi anlaşılmadığı görülen 1 madde daha anlaşılır biçimde yeniden düzenlenmiştir. Ölçeğin Likert tipi, beşli derecelendirmeli (hiç katılmıyorum=1, tamamen katılıyorum=5) olması ve ölçekte 14 tane olumsuz (tersine (reverse) çevrilmiş) madde bulunması kararlaştırılmıştır. Deneme uygulaması sonucunda oluşturulan ölçeğin 43 maddelik uygulama formu ilk gruptan farklı 370 öğrenciye uygulanmıştır. Bu formun uygulanmasından elde edilen veriler üzerinde ölçeğin faktör yapısı ve maddelerin faktör yükleri incelenmiştir. İnceleme sonucunda ölçekten 14 madde çıkarılmıştır. Geriye kalan 29 maddeden oluşan YYDÖ’nün son formu ile test-tekrar test yöntemi 2 hafta sonra bu gruptan 118 öğrenciye (370 kişilik öğrenci grubu içerisinde) uygulanmıştır. Daha sonra, YYDÖ’nün son formu ölçüt geçerliliği için Genel Yaşam Doyumu Ölçeği ile birlikte farklı 170 öğrenciye (370 kişilik öğrenci grubu dışından) uygulanmıştır. Ayrıca, 2015-2016 eğitim-öğretim yılı güz dönemi içerisinde YYDÖ farklı 232 öğrenciye (620 kişilik öğrenci grubu dışından) uygulanmış ve elde edilen veriler üzerinden ölçeğin yapı geçerliği ikinci bir yöntem olarak doğrulayıcı faktör analiziyle de incelenmiştir. Elde edilen veriler üzerinde YYDÖ’nün geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır.

Veri Toplama Araçları

YYDÖ’nün ölçüt geçerliğini (benzer ölçekler) test etmek için Diener, Emmons, Larsen ve Griffin (1985) tarafından geliştirilen ve Türkçe’ye uyarlaması

Köker (1991) tarafından yapılan Genel Yaşam Doyumu Ölçeği (GYDÖ) kullanılmıştır. Toplam 5 maddeden oluşan ölçeğin alt faktörü bulunmamaktadır. Ölçek, “yaşam koşullarım çok iyi”, “yaşamımdan memnunum” gibi maddelerden oluşmaktadır. Ergen bireylerden yetişkin bireylere kadar geniş bir yaş grubuna uygulanabilen likert tipi, yedili derecelendirilen (hiç uygun değil=1, tamamiyle uygun=7) ölçeğin toplam puanı 5-35 arasında değişebilmektedir. Ölçekten alınan yüksek puanlar bireyin kendi yaşamıyla ilgili olumlu algılara sahip olduğuna işaret etmektedir. Orijinal çalışmada, ölçeğin Cronbach-alfa iç tutarlılık katsayısı.87; Köker (1991) tarafından yapılan çalışmada ölçeğin Cronbach-alfa iç tutarlılık katsayısı .76; bu çalışmada ise ölçeğin Cronbach-alfa iç tutarlılık katsayısı .85 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Çalışma grubundan elde edilen veriler SPSS 18.00 ve LISREL 8.8 programları kullanılarak analiz edilmiştir. YYDÖ'nün yapı geçerliğini incelemek için açımlayıcı faktör analizi (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. Örneklem büyüklüğü açısından verilerin açımlayıcı faktör analizine uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett Sphericity testi ile incelenmiştir. Açımlayıcı faktör analizinde, faktörler döndürme (rotation) işlemine tabi tutulmuştur. “Döndürme işlemi ile maddelerin bir faktördeki yükü artarken, diğer faktörlerdeki yükleri azalır. Böylece faktörler, kendileriyle yüksek ilişki veren maddeleri bulurlar ve faktörler daha kolay yorumlanabilir. Döndürme işlemi, dik (orthogonal) ve eğik (oblique) olmak üzere iki farklı yöntemle yapılmaktadır” (Büyüköztürk, 2004; Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012). Sosyal bilimlerde ölçek çalışmalarında dik döndürme yöntemi; yorumlama, tanımlama ve raporlaştırmada kolaylık sağladığı için sıklıkla tercih edilmektedir (Büyüköztürk, 2004). Bu çalışmada da dik döndürme yöntemi tercih edilmiştir. Dik döndürme yöntemi maksimum değişkenlik (Varimaks) tekniği ile yapılmıştır. YYDÖ'nün ölçüt geçerliliğini incelemek için pearson korelasyon analizi yapılmıştır. YYDÖ'nün güvenilirliği Cronbach Alpha ve test-tekrar test yöntemi ile incelenmiştir. Ayrıca, YYDÖ'nün madde analizleri, pearson korelasyon analizi ve ilişkisiz *t*-testi ile incelenmiştir. Çalışmada .01 manidarlık düzeyi dikkate alınmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde, YYDÖ'nün geçerlik ve güvenilirliğine ilişkin elde edilen bulgular sunulmuştur.

YYDÖ'nün Geçerliliği

Yükseköğrenim Yaşam Doyumu Ölçeğinin geçerliliği, yapı geçerliliği ve ölçüt geçerliliği ile incelenmiştir.

Yapı Geçerliliği

Açımlayıcı Faktör Analizi: YYDÖ'nün yapı geçerliği yapı geçerliği ilk olarak açımlayıcı faktör analizi ile test edilmiştir. Yapı geçerliliği için öncelikle

verilerin analiz için uygun olup olmadığı incelenmiştir. Verilerin faktör analizine uygunluğu için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısının .60'tan yüksek ve Barlett testinin manidar çıkması gerekmektedir (Büyüköztürk, 2004; Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012; Field, 2005; Leech, Barrette ve Morgan, 2005). Yapılan analizde, YYDÖ'ye ilişkin KMO katsayısı .93 ve Barlett testi manidar ($\chi^2_{(406)}=5250.43$; $p<.001$) çıkmıştır. Bir ölçeğin geçerli sayılabilmesi için maddelerin faktör yüklerinin .32'nin üzerinde olmasının yeterli olduğu (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012) ve bir maddenin binişik olmaması için farklı faktörlerde verdiği en yüksek iki yük değeri arasındaki farkın en az .10 olması gerektiği belirtilmektedir (Büyüköztürk, 2004; Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012). Analiz sonucunda faktör yük değeri, .32'nin altında kalan ve binişik olan 14 madde (2, 4, 10, 11, 19, 22, 25, 29, 30, 31, 32, 33, 35 ve 36) ölçekten çıkartılmıştır. Çıkarma işlemi sonucunda maddelerin faktör yüklerinin .50 ile .81 arasında değiştiği ve ortak faktör varyansının ise .38 ile .72 arasında değiştiği görülmüştür. Öz değeri (eigen value) 1 ya da 1'den büyük olan faktörler önemli faktör olarak ele alınmaktadır (Büyüköztürk, 2004; Field, 2005). YYDÖ'de öz değeri 1'den büyük olan 5 faktör saptanmıştır. Tek faktörlü ölçeklerde açıklanan varyansın %30 ve daha fazla olması yeterli görülmektedir. Çok faktörlü ölçeklerde ise açıklanan varyansın daha fazla olması beklenmektedir (Büyüköztürk, 2004; Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012). YYDÖ'de birinci faktörün tek başına varyansın % 35.71'ini açıkladığı ve açıklanan toplam varyansın ise %58.35 olduğu görülmüştür. Varimaks eksen döndürme tekniği sonrasında birinci faktörün on üç maddeden (1, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 15, 16, 17 ve 18), ikinci faktörün beş maddeden (14, 20, 21, 23 ve 24), üçüncü faktörün dört maddeden (39, 41, 42 ve 43), dördüncü faktörün dört maddeden (34, 37, 38 ve 40) ve beşinci faktörün üç maddeden (26, 27 ve 28) oluştuğu görülmüştür. Çizgi grafiğindeki birinci çizgiden sonraki hızlı düşüş, ortak faktör varyansına ilişkin değerler ve birinci faktördeki yük değerleri YYDÖ'nün beş faktörlü olmasının yanı sıra aynı zamanda genel bir faktöre de sahip olduğunu göstermektedir. Maddelerin içerikleri göz önünde bulundurularak; birinci faktör, *genel üniversite doyum*; ikinci faktör, *öğretim üyelerinden sağlanan doyum*; üçüncü faktör, *üniversite sosyal hizmetlerinden sağlanan doyum*; dördüncü faktör, *üniversite imkânlarından sağlanan doyum*; beşinci faktör, *üniversite yönetiminden sağlanan doyum* olarak adlandırılmıştır. YYDÖ'ye ilişkin açımlayıcı faktör analizi bulguları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. YYDÖ'ye İlişkin Açımlayıcı Faktör Analizi Sonuçları

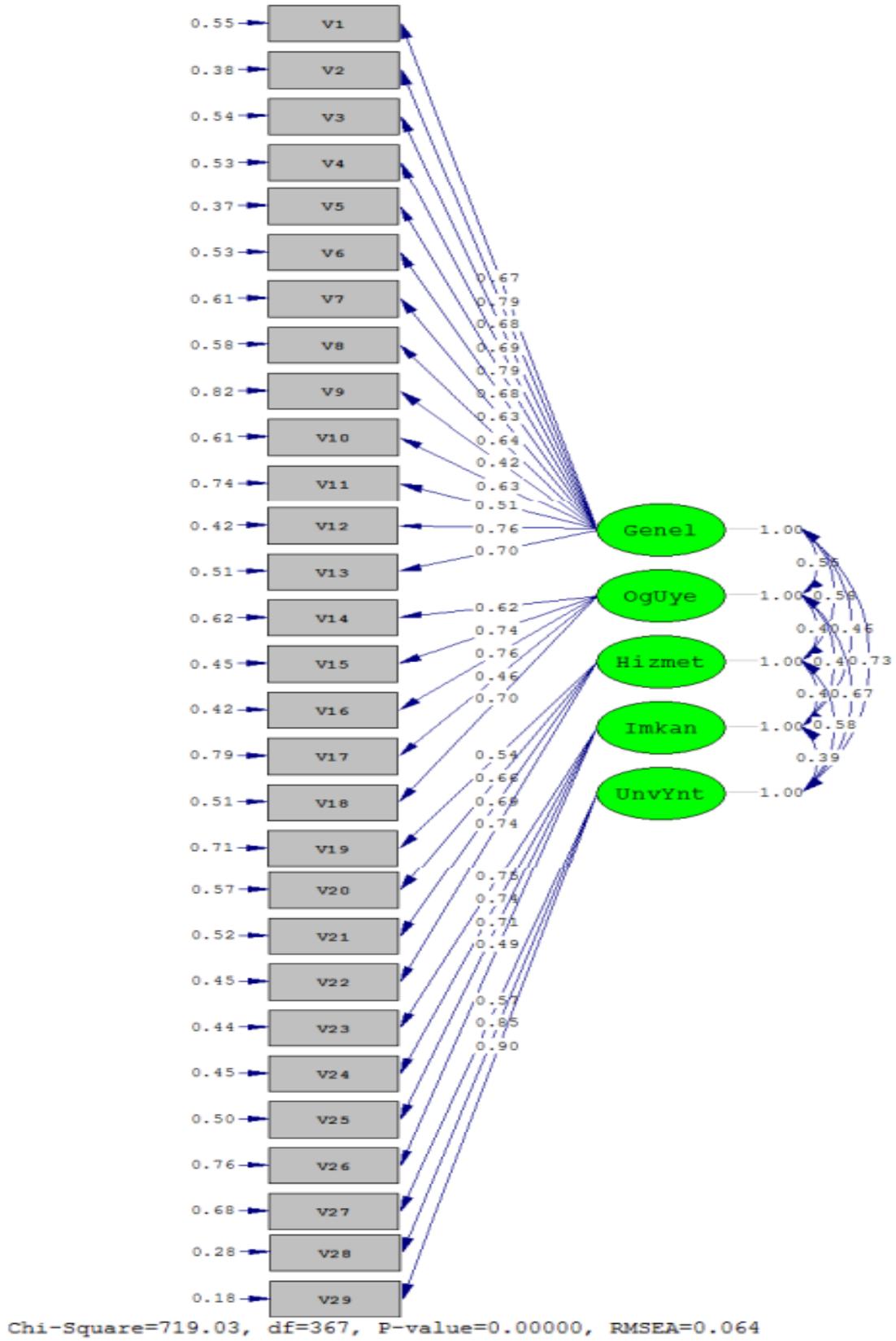
Faktörler	Madde No.	Ortak Faktör Varyansı	Faktör-1 Yük Değeri	Döndürme Sonrası Yük Değeri				
				Fak.1	Fak.2	Fak.3	Fak.4	Fak.5
Genel Üniversite Doyumu	1	.601	.622	.765				
	17	.684	.772	.760				
	12	.640	.733	.743				
	7	.686	.784	.743				
	3	.646	.736	.738				
	9	.640	.707	.653				
	6	.535	.707	.633				
	16	.472	.547	.629				
	15	.539	.687	.576				
	5	.553	.699	.574				
Öğretim Üyelerinden Sağlanan Doyum	18	.659	.677	.559				
	13	.375	.549	.547				
	8	.383	.542	.547				
	20	.715	.555		.806			
Sağlanan Doyum	21	.709	.541		.804			
	24	.560	.563		.680			
	23	.422	.487		.568			
Üniversite İmkânlarından Sağlanan Doyum	14	.553	.636		.561			
	41	.632	.310			.725		
	42	.620	.469			.701		
	39	.444	.367			.589		
Üniversite Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum	43	.525	.607			.497		
	38	.649	.380				.752	
	37	.641	.516				.702	
Üniversite Yönetiminden Sağlanan Doyum	40	.499	.314				.677	
	34	.551	.500				.582	
Sağlanan Doyum	26	.660	.507					.763
	28	.708	.696					.664
	27	.691	.699					.654

Açıklanan Varyans: Toplam: %58.353

Faktör-1: 35.710 Faktör-2: 6.970 Faktör-3: 6.413 Faktör-4: 5.507 Faktör-5: 3.753

Doğrulayıcı Faktör Analizi: YYDÖ'nün yapı geçerliği ikinci bir yöntem olarak doğrulayıcı faktör analizi ile test edilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizinde, açımlayıcı faktör analizi sonucu oluşan beş faktör gizil değişkenler olarak; faktörler altında yer alan değerler ise gözlenen değişkenler olarak, modele sokulmuştur. Modelde tüm gizil değişkenlerin birbirleriyle olan kovaryansları da modele dahil edilmiştir. Modelin uygunluğu incelenirken, χ^2/sd , Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (Root Mean Square Error of Approximation, RMSEA), Standartlaştırılmış Ortalama Hataların Karekökü (Standardized Root Mean Square Residuals, SRMR), Uyum İyiliği İndeksi (Goodness of Fit Index, GFI), Normlaştırılmış Uyum İndeksi (Normed Fit Index, NFI), Göreli Uyum İndeksi

(Relative Fit Index, RFI), Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (Comparative Fit Index, CFI) ve Fazlalık Uyum İndeksi (Incremental Fit Index, IFI) değerleri kritik ölçüt olarak alınmıştır. Modelin veri uyumuna ilişkin hesaplanan Ki-Kare değeri [$\chi^2=719.03$, $df=367$, $p<.01$] manidardır. Yapılan analiz sonucunda $\chi^2/sd=1.96$, RMSEA=.064, SRMR=.069, GFI=.82, NFI=.93, RFI=.92, CFI=.96 ve IFI=.96 olarak bulunmuştur. YYDÖ'nün beş faktörlü modeli için gizil değişkenlerin gözlenen değişkenleri açıklama durumuna ilişkin t değerleri .01 düzeyinde manidardır. Maddelerin faktörleri ile olan ilişkilerini gösteren standardize edilmiş katsayılar ise .18 ile .82 arasında değişmekte olup, tümü .01 düzeyinde manidardır. Alanyazında, χ^2/sd değerinin 5'ten küçük olması iyi, 2'den küçük olması ise mükemmel uyuma; RMSEA ve SRMR değerlerinin 0.08'den küçük olması iyi, 0.05'ten küçük olması ise mükemmel uyuma; GFI, NFI, RFI, CFI ve IFI değerlerinin ise "0.90 ve üzeri" olması iyi, "0.95 ve üzeri" olması mükemmel uyuma işaret etmektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012; İlhan ve Çetin, 2014; Meydan ve Şeşen, 2011; Schumacker ve Lomax, 2004; Sümer, 2000; Şimşek, 2007; Yılmaz ve Çelik, 2009). Doğrulayıcı faktör analizinden elde edilen bulgular, χ^2/sd değeri mükemmel uyuma; RMSEA ve SRMR değerleri iyi uyuma; GFI değeri ise zayıf uyuma; NFI ve RFI değerleri iyi uyuma; CFI ve IFI değerleri ise mükemmel uyuma işaret etmektedir. Bu sonuçlardan, modelin genel olarak iyi bir uyum gösterdiği söylenebilir. YYDÖ'nün faktörleri ve maddelerine ilişkin standartlaştırılmış parametre tahminlerinin yer aldığı model Şekil 1'de sunulmuştur.

Şekil 1. YYDÖ'ye İlişkin Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizlerinden elde edilen bulgulara göre YYDÖ'nün bir ölçek için gerekli olan yapı geçerliği kriterlerini sağladığı söylenebilir.

Ölçüt Geçerliliği

Yükseköğrenim Yaşam Doyumu Ölçeğinin ölçüt geçerliğini test etmek için Genel Yaşam Doyumu Ölçeği kullanılmıştır. YYDÖ ve GYDÖ birlikte 170 öğrenciye uygulanmıştır. Yapılan analiz sonucunda YYDÖ ile GYDÖ arasında pozitif yönde manidar bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=.64$, $p<.01$). İki ölçme aracından elde edilen puanlar arasındaki korelasyon katsayısının olumlu ve yüksek (.05 veya .01 düzeyinde manidar) olması, geliştirilen ölçme aracının yapı geçerliğine ilişkin kanıt oluşturmaktadır (Urbina, 2004; Tavşancıl, 2005). Elde edilen bu bulgulara göre YYDÖ'nün bir ölçek için gerekli olan ölçüt geçerliliği kriterlerini sağladığı söylenebilir.

YYDÖ'nün Güvenirliği

Yükseköğrenim Yaşam Doyumu Ölçeğinin güvenirliliği, Cronbach Alfa güvenirlilik katsayısı ve test-tekrar test yöntemi ile incelenmiştir.

Cronbach Alfa Güvenirliliği

Yükseköğrenim Yaşam Doyumu Ölçeğinin tamamı için Cronbach Alpha güvenirlilik katsayısı .93, birinci faktör için .92, ikinci faktör için .81, üçüncü faktör için .73, dördüncü faktör .69, beşinci faktör için .81 olarak hesaplanmıştır. Bir ölçekte Cronbach Alpha katsayısı; $0.00 \leq \alpha < .40$ ise ölçeğin güvenilir olmadığı, $.40 \leq \alpha < .60$ ise ölçeğin düşük güvenirlilikte olduğu, $.60 \leq \alpha < .80$ ise ölçeğin oldukça güvenilir olduğu, $.80 \leq \alpha < 1.00$ ise ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğu belirtilmektedir (Özdamar, 1999). Elde edilen bu bulgulara göre YYDÖ'nün bir ölçek için gerekli olan Cronbach Alpha kriterlerini sağladığı söylenebilir.

Test-Tekrar Test Güvenirliliği

Yükseköğrenim Yaşam Doyumu Ölçeği, test-tekrar test güvenirliliği için 118 kişilik bir gruba iki hafta ara ile uygulanmıştır. İki uygulamadan elde edilen puanlar arasındaki pearson momentler korelasyon katsayısı YYDÖ'nün tamamı için $r_{xx}=.996$ ($p<.01$), birinci faktör için $r_{xx}=.91$ ($p<.01$), ikinci faktör için $r_{xx}=.74$ ($p<.01$), üçüncü faktör için $r_{xx}=.74$ ($p<.01$), dördüncü faktör için $r_{xx}=.84$ ($p<.01$), beşinci faktör için $r_{xx}=.75$ ($p<.01$) olarak bulunmuştur. Test-tekrar test güvenirlilik çalışmasında, güvenirlilik katsayısının pozitif ve en az .70 olması beklenmektedir (Tavşancıl, 2005). Elde edilen bu bulgulara göre YYDÖ'nün bir ölçek için gerekli olan test-tekrar test güvenirliliği kriterlerini sağladığı söylenebilir.

Madde Analizi

Yükseköğrenim Yaşam Doyumu Ölçeğinin madde analizi, madde toplam korelasyonlarına ve %27'lik alt-üst grup maddelerinin arasındaki farklara bakılarak incelenmiştir. YYDÖ'nün madde toplam korelasyonlarının .35 ile .75 arasında

değişiklik gösterdiği ve *t*-değerlerinin bütün maddelerde manidar olduğu ($p<.01$) görülmektedir. Madde-toplam korelasyonlarının .30'dan büyük olması ve %27'lik alt-üst grup madde karşılaştırmaları için kullanılan *t*-testi sonuçlarının tüm maddeler için manidar çıkması ölçekteki maddelerin güvenilirliklerinin yüksek olduğunu ve aynı davranışları ölçmeye yönelik olduklarını göstermektedir (Büyüköztürk, 2004). Elde edilen bu bulgulara göre YYDÖ'nün bir ölçek için gerekli olan madde analizi kriterlerini sağladığı söylenebilir. YYDÖ'nün madde analizine ilişkin bulgular Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. YYDÖ'nün Madde Analizi Sonuçları

Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu	<i>t</i> (Alt%27-Üst%27)
1	.586*	12.51**
2	.705*	14.13**
3	.682*	13.91**
4	.680*	13.39**
5	.751*	16.98**
6	.527*	8.75**
7	.679*	15.30**
8	.703*	16.06**
9	.533*	9.25**
10	.633*	13.73**
11	.671*	15.43**
12	.523*	9.27**
13	.745*	16.87**
14	.659*	15.67**
15	.565*	11.17**
16	.552*	9.84**
17	.506*	8.78**
18	.563*	10.74**
19	.516*	8.69**
20	.702*	15.99**
21	.701*	16.08**
22	.538*	10.95**
23	.551*	10.11**
24	.420*	6.03**
25	.409*	6.73**
26	.363*	6.56**
27	.345*	7.45**
28	.509*	10.95**
29	.627*	15.31**

* $p<.01$, ** $p<.001$

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Yükseköğrenim Yaşam Doyumu Ölçeği Türkçe olarak geliştirilmiştir. YYDÖ'nün geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarına ilişkin elde edilen bulgular, ölçeğin yükseköğrenim kurumlarına devam eden öğrencilerin üniversite yaşam doyumlarını ölçmek amacıyla kullanılabileceğini göstermektedir. Ölçekte 10 tanesi olumsuz

(tersine (reverse) çevrilmiş) olmak üzere toplam 29 madde bulunmaktadır. Ölçek Likert tipi, beşli derecelendirmeli (hiç katılmıyorum=1, katılmıyorum=2, kısmen katılıyorum=3, katılıyorum=4, tamamen katılıyorum=5) olup, öğrenciler maddelerin karşısındaki kendilerine uygun dereceyi seçerek o derecenin altındaki parantezin içine çarpı işareti koyarak tepkide bulunmaktadır. Ölçekte 6, 9, 10, 11, 17, 19, 22, 23, 24 ve 26. maddeler tersinden; diğer maddeler ise olduğu gibi puanlanmaktadır. YYDÖ'den alınabilecek puan 29 ile 145 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan yüksek puanlar, bireyin üniversite eğitimi ve yaşamıyla ilgili olumlu duygulara ve algılara sahip olduğu anlamına gelmektedir. YYDÖ beş faktörlü olmasının yanı sıra aynı zamanda genel bir faktöre de sahiptir. Bu nedenle ölçekten elde edilen toplam puan araştırmalarda kullanılabilir. Maddelerin içerikleri göz önünde bulundurularak; birinci faktör, “genel üniversite doyumunu” (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13 ve 14. maddeler); ikinci faktör, “öğretim üyelerinden sağlanan doyum” (10, 15, 16, 17 ve 18. maddeler); üçüncü faktör, “üniversite sosyal hizmetlerinden sağlanan doyum” (25, 27, 28 ve 29. maddeler); dördüncü faktör, “üniversite imkânlarından sağlanan doyum” (22, 23, 24 ve 26. maddeler); beşinci faktör, “üniversite yönetiminden sağlanan doyum” (19, 20 ve 21. maddeler) olarak adlandırılmıştır.

Bireylerin yaşam doyumunu düzeyinin, temel olarak o toplumdaki refah düzeyi, sağlık hizmetleri ve eğitim olanakları ile ilişkili olduğu; bireylere verilen eğitim, sağlık ve çevre alanındaki hizmetlerin temel amacının yaşam memnuniyetini artırarak insanları mutlu etmesi, yani yaşam doyumunu artırması gerektiği öne sürülmektedir (Diener, 2000; Diener ve Seligman, 2004; Seligman, 2000). Bu maksatla, psikolojik danışma ve rehberlik (PDR) birimlerinde çalışan alan uzmanları YYDÖ'yü kendi amaçları doğrultusunda kullanabilirler. Üniversite yönetimleri de kendi öğrencilerinin üniversite yaşam doyumlarını incelemek ve üniversitenin “eğitim, sosyal ve sağlık imkânları ve hizmetleri” ile ilgili öğrenciler için yapılacak düzenlemelerde fikir edinmek için YYDÖ'yü kullanabilir. Milli Eğitim Bakanlığı ve Yüksek Öğrenim Kurumu da eğitim, sosyal ve sağlık konuları ile ilgili yapacakları genel düzenlemelerde öğrenci görüşlerinden yararlanmak için YYDÖ'yü kullanabilir. Ayrıca, araştırmacılar da kendi amaçları doğrultusunda YYDÖ'yü kullanabilir.

KAYNAKLAR

- Aydiner, B. B. (2011). *Üniversite öğrencilerinin yaşam amaçlarının alt boyutlarının genel öz-yeterlik yaşam doyumunu ve çeşitli değişkenlere göre incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Baker, J. A. (1998). The social context of school satisfaction among urban, low-income, African American students. *School Psychology Quarterly*, 13(1), 25-44.
- Bektaş, E. (2014). *Üniversite öğrencilerinde duygusal zeka ve yaşam doyumunu ilişkisi (Facebook kullananlar üzerine bir araştırma)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Toros Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

- Büyüköztürk, Ş. (2004). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem-A Yayınları.
- Chiandotto, B., Bini, M., & Bertaccini, B. (2007). *Quality assessment of the university educational process: an application of the ECSI model (43-54)*. Effectiveness of university education in Italy: employability, competences, human capital (Ed. Fabbris, L.). Physica-Verlag A Springer Company.
- Chow, H. P. H. (2005). Life satisfaction among university students in a Canadian prairie city: A multivariate analysis. *Social Indicators Research*, 70, 139-150.
- Çeçen, A. R. (2008). Üniversite öğrencilerinde yaşam doyumunu yordamada bireysel bütünlük (tutarlılık) duygusu, aile bütünlük duygusu ve benlik saygısı. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 4(1), 19-30.
- Çivitçi, A. (2012). Üniversite öğrencilerinde genel yaşam doyumunu ve psikolojik ihtiyaçlar arasındaki ilişkiler. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 321-336.
- Çokluk, Ö., Şekercioglu, G., & Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik SPSS ve LISREL uygulamaları*. (2.Baskı). Ankara: Pegem-A Yayınları.
- Deniz, M. E., Arslan, C., Özyeşil, Z., & İzmirli, M. (2012). Öz-anlayış, yaşam doyumunu, negatif ve pozitif duygu: Türk ve diğer ülke üniversite öğrencileri arasında bir karşılaştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 428-446.
- Diener, E. (1984). Subjective well-being. *Psychological Buletin*, 95(3), 542-575.
- Diener, E. (1994). Assessing subjective well-being: Progress and opportunities. *Social Indicators Research*, 31, 103-157.
- Diener, E. (1995). A value based index for measuring national quality of life. *Social Indicators Research*, 36, 107-127.
- Diener, E. (2000). Subjective well-being, the science of happiness and a proposal for a national index. *American Psychologist*, 55(1), 34-43.
- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*, 49, 71-75.
- Diener, E., Horwitz, J., & Emmons, R. (1985). Happiness of very wealthy. *Social Indicators Research*, 16, 263-274.
- Diener, E., Oishi, S., & Lucas, R. E. (2003). Personality, culture, and subjective well-being: Emotional and cognitive evaluations of life. *Annu.Rev.Psychol*, 54, 403-25.
- Diener, E., & Suh, E. (1997). Measuring quality of life: Economic, social, and subjective indicator. *Social Indicators Research*, 40, 189-216.
- Diener, E., Suh, E., Lucas, R. E., & Smith, H. L. (1999). Subjective well-being: Three decades of progress. *Psychological Bulletin*, 125(2), 276-302.
- Dost, M. T. (2007). Üniversite öğrencilerinin yaşam doyumunun bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(22), 132-142.

- Dost, M. T. (2010). Güney Afrika ve Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin bazı değişkenlere göre öznel iyi oluş ve yaşam doyumlarının incelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 35(158), 75-89.
- Erkuş, A. (2011). *Davranış bilimleri için bilimsel araştırma süreci* (3.baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Eryılmaz, S. (2012). *Üniversite öğrencilerinde psikolojik sağlamlığı yordamada yaşam doyumu, benlik saygısı, iyimserlik ve kontrol odağının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Field, A. (2005). *Discovering statistics using SPSS*. London: SAGE Publications.
- Fine, M. (1986). Why urban adolescents drop into and out of public school. *Teachers College Record*, 87(3), 393-409.
- Goodenow, C., & Grady, K. E. (1993). The relationship of school belonging and friend's values to academic motivation among urban adolescent students. *Journal of Experimental Education*, 62(1), 60-71.
- Göker, Y. (2013). *Türkiye'de öğrenim gören yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin yaşam doyumları ve psikolojik yardım almaya ilişkin tutumlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gülcan, A. (2014). *Genç yetişkinlerde iyimserliğin mutluluk ve yaşam doyumu üzerindeki etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gündoğar, D., Gül, S. S., Uşkun, E., Demirci, S., & Keçeci, D. (2007). Üniversite öğrencilerinde yaşam doyumunu yordayan etkenlerin incelenmesi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 10(1), 14-27.
- Güngör, T. (2011). *Selçuk Üniversitesi Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin kaygı ve yaşam doyumu düzeyleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Huebner, E. S., Suldo, S. M., Smith, L. C., & McKnight, C. G. (2004). Life satisfaction in children and youth: Empirical foundations and implications for school psychologists. *Psychology in the Schools*, 41(1), 81-93.
- İlhan, M., & Çetin, B. (2014). LISREL ve AMOS programları kullanılarak gerçekleştirilen yapısal eşitlik modeli (YEM) analizlerine ilişkin sonuçların karşılaştırılması. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 5(2), 26-42.
- İnci, S. (2014). *Aday öğretmenlerin duygusal zeka ile yaşam doyumu düzeyleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Kabasakal, Z., & Girli, A. (2012). Üniversite öğrencilerinin kadına yönelik şiddet hakkındaki görüşlerinin, deneyimlerinin bazı değişkenler ve yaşam doyumu ile ilişkisi (DEÜ Buca Eğitim Fakültesi Örneği). *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(2), 105-123.

- Kabasakal, Z., & Uz-Baş, A. (2013). Öğretmen adaylarında yaşam doyumunun yordayıcısı olarak problem çözme becerileri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 27-35.
- Karatekin, H. (2013). *Benlik yapılarına göre başa çıkma stratejileri ve yaşam doyumunun incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Koçak, Ö. F. (2014). *Kişilerarası çatışmalar ve yaşam doyumu ilişkisi: Üniversite öğrencileri üzerinde bir araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Köker, S. (1991). *Normal ve sorunlu ergenlerin yaşam doyumu düzeyinin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Leech, N. L., Barrett, K. C., & Morgan, G. A. (2005). *SPSS for intermediate statistics: Use and interpretation* (Second Edition). New Jersey: Lawrence Erlbaum Ass.
- Matheny, K. B., Curlette, W. L., Aysan, F., Herrington, A., Gfroerer, C. A., Thompson, D., & Hamarat, E. (2002). Coping resources, perceived stress, and life satisfaction among Turkish and American university students. *International Journal of Stress Management*, 9(2), 81-97.
- Mangeloja, E., & Hirvonen, T. (2007). What makes university students happy?. *International Review of Economics Education*, 6(2), 27-41.
- Meydan, C. H., & Şeşen H. (2011). *Yapısal eşitlik modellemesi amos uygulamaları*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Myers, D. G., & Diener, E. (1995). Who Is happy? *Psychological Science*, 6, 10-19.
- Neugarten, B. L., Havighurst, R. J., & Tobin, S. S. (1961). The measurement of life satisfaction. *Journal of gerontology*, 16, 134-143.
- Oishi, S., Diener, E., Lucas, R. E., & Suh, E. (1999). Cross cultural variations in predictors of life satisfaction: Perspectives from needs and values. *Personal. Soc. Psychol. Bull.*, 25, 980-990.
- Özdamar, K. (1999). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi-I* (2. Baskı). Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- Özdemir, M. (2015). *Eğitim fakültesi öğrencilerinin duygusal zekâları ile yaşam doyumlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Özgüngör, S. (2010). Eğitim fakültesi öğrencilerinin fakülte yaşantısına ilişkin doyum düzeylerine belirleyen öğrenci ve okul özellikleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(3), 623-644.
- Özgür, G., Babacan-Gümüş, A., & Durdu, B. (2010). Evde ve yurttan kalan üniversite öğrencilerinde yaşam doyumu. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 1, 25-32.
- Özkara, A. B., Kalkavan, A., & Çavdar, S. (2015). Spor bilimleri alanında eğitim alan üniversite öğrencilerinin yaşam doyum düzeylerinin araştırılması. *International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS)*, 3, 336-346.

- Pavot, W., & Diener, E. (1993). The affective and cognitive context of self reported measures of subjective well-being. *Social Indicators Research*, 28, 1-20.
- Pavot, W. G., Diener, E., Colvin, C. R., & Sandvik, E. (1991). Further validation of the satisfaction with life scale: Evidence for the crossmethod convergence of well-being measures. *Journal of Personality Assessment*, 57(1), 149-161.
- Porter, A. C. (1994). National standards and school improvement in 1990s: Issues and Promise. *American Journal of Education*, 102, 421-449.
- Paolini, L., Yanez, A. P., & Kelly, W. E. (2006). An examination of worry and life satisfaction among college students. *Individual Differences Research*, 4(5), 331-339.
- Recepoğlu, E. (2013). Öğretmen adaylarının yaşam doyumları ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Özel Sayı 1*, 311-326.
- Sahranç, Ü. (2007). *Stres kontrolü, genel öz-yeterlik, durumluluk kaygı ve yaşam doyumuyla ilişkili bir akış modeli*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sapmaz, F., & Doğan, T. (2012). Mutluluk ve yaşam doyumunun yordayıcısı olarak iyimserlik. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 63-69.
- Seligman, M. E. P. (2000). Positive psychology: An introduction. *American Psychologist*, 55, 5-14.
- Schumacker, R. E., & Lomax, R. G. (2004). *A Beginner's guide to structural equation modelling* (2nd ed.). Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Sümer, N. (2000). Yapısal Eşitlik Modelleri. *Türk Psikoloji Yazıları*, 3(6), 49-74.
- Şimşek, Ö. F. (2007). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş: Temel ilkeler ve lisrel uygulamaları*. Ankara: Ekinoks Yayıncılık.
- Tavşancıl, E. (2005). *Tutumların ölçülmesiyle SPSS ile veri analizi* (2. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Thomas, E. H., & Galambos, N. (2004). What satisfies students? Mining students' opinion data with regression and decision tree analysis. *Research in Higher Education*, 45 (3), 251-269.
- Urbina, S. (2004). *Essentials of psychological testing* (First Edition). NJ: Wiley & Sons, Inc.
- Wan, C. K., Jaccard, J., & Ramey, S. L. (1996). The relationship between social support and life satisfaction as a function of family structure: An analysis of four types of support. *Journal of Marriage and the Family*, 58, 502-513.
- Yıldırım, F. B., Güneri, O. Y., & Aydın, Y. Ç. (2015). Üniversite öğrencilerinin memnuniyet düzeyi ve ilişkili değişkenler. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 11(2), 521-533.
- Yılmaz, V., & Çelik, H. E. (2009). *Lisrel ile yapısal eşitlik modellemesi-1*. Ankara: Pegem Yayıncılık.

EK: Yükseköğrenim Yaşam Doyumu Ölçeği**YÜKSEKÖĞRENİM YAŞAM DOYUMU ÖLÇEĞİ
(YYDÖ)****Sevgili öğrenciler,**

Bu ölçek, şu anda öğrenim gördüğünüz üniversite eğitiminiz yaşantınızla ilgili düşüncelerinizi öğrenmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçekte 29 madde bulunmaktadır. Lütfen her bir maddeyi dikkatlice okuyunuz. Okuduğunuz maddeye ne derecede katılıp katılmadığınıza karar veriniz. Seçeneklerinden size uygun gelen seçeneği çarpı işareti (X) ile belirtiniz. Bütün maddelere tepkide bulununuz. Ölçek üzerine adınızı ve adresinizi yazmayınız. Duyarlılığınız için teşekkür ederim.

	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Tekrar tercih yapacak olsam yine bu üniversiteyi seçerim.	()	()	()	()	()
5. Bu üniversite birçok yönüyle beklentilerimi karşıladı.	()	()	()	()	()
7. Bu üniversitede aldığım eğitimle ideallerimi gerçekleştireceğimden eminim.	()	()	()	()	()
12. Bu üniversitenin öğrencisi olmaktan gurur duymaktayım.	()	()	()	()	()
17. Öğretim üyelerinin öğrencilere değer vermediği kanısındayım.	()	()	()	()	()
19. Üniversite yönetiminin öğrencilere değer vermediği kanısındayım.	()	()	()	()	()